V letu 1943 je v grobišču sondiral tudi dr. W. Schmid (material je v Grazu). Pri predmetih, ki so jih delavci pobrali v gramoznici, grobnih celot ni več mogoče sestaviti; enako je tudi sporno, če so sploh pobrali vse predmete. V letu 1961 so gramoznico širili v sterilne plasti. Predmeti: trebušast rimski vrč, siva imitacija sigillatnega pladnja, čašica iz terre nigre, rimska siva konična skodelica, fragmentirana latenska posoda, drobci železnih latenskih fibul, železna sulična ost in železne škarje (Tab. VII, 5—9). — **I. M.**

RIMSKA DOBA

Ajdovščina. Med najpomembnejše priče kontinuiranega življenja od prazgodovinske davnine do danes sodi v Sloveniji poleg ohranjenih ostankov Emone še neposredna okolica Ajdovščine. Že v preteklem letu začeta pripravljalna dela na očiščevanju zidu in organizaciji načrta obnove ter s tem zvezanega posvetovanja z arhitekti in predstavniki domačega javnega življenja o bodoči podobi obzidja in njega funkciji so prispevala do definitivnega spomeniškovarstvenega režima na tej antiki. Po novem urbanističnem načrtu, vsklajenem z zahtevami spomeniškega varstva, ostaja obzidje kakor prej samostojna enota v bodočem programu izgradnje in s prestavitvijo Hublja ter izpeljavo ceste vzdolž zahodnega dela reke še akcentuirano izpostavlja spomenik kot glavno veduto na Ajdovščino z ljubljanske strani. S planirano odstranitvijo stavbe ob »vodnem« stolpu pa bo pristop k severnemu in zahodnemu delu obzidja olajšan in odprt. Ta rešitev pa je tudi za spomeniško varstvo (prim. poročilo za leto 1960) najbolj zaželena, ker se navezuje na nekdanjo antično bermo okoli trdnjave.

V minulem letu smo pristopili, s finančno pomočjo Sklada za pospeševanje kulturne dejavnosti LRS, k najbolj zahtevnemu konservacijskemu delu — obnovitvi 17 m visokega obrambnega stolpa, ki je še do višine skoraj 6 m antičen. Gornji del stolpa s cinami je dosti tanjši in je iz veliko kasnejšega časa. Spričo tega, da je bil zahodni del stolpa porušen, je tako omogočala odstranjena površina v prvi vrsti vdor vlage in zmrzali v sam zid ter s tem zvezano odpadanje posameznih kamnov in delov stolpa. Hkrati pa je bil stolp pri vrhu večkrat počen. Zato smo pri konsolidaciji začeli načrtno odstranjevati vsa poškodovana mesta in nameščati železen obroč okoli celotnega stolpa tik pod vrhom. Iz enakih statičnih ozirov smo utrdili tudi temelje z betonsko podstatjo. Na koncu obnovitvenih del smo začeli tudi odstranjevati ruševine v notranjosti stolpa, pri čemer smo odkrili polkrožno obokan dostop z mestne strani v sam stolp, ki je po vsej verjetnosti iz antičnega obdobja. Iz istega časa je tudi odkrita kloaka pod stolpom, ki pa je nismo odkopali, ker terja to poseben metodološki prijem.

Rekonstrukcija in konsolidacijska dela so zahtevala mimo omenjenih posegov še vrsto manjših. V prvi vrsti bi tu omenili dozidavo vrha stolpa do prvotne višine v podnožju cin. Same cine nismo obnovili okoli celotnega stolpa, ker je njih razpored nesimetričen. Vrh vseh zidov smo prelili s terom in obtežili s kamenjem ter posuli s peskom. Podobno smo tretirali vse gornje površine stopnic in površine pri oknih oziroma linah. Celotna vnanja stena stolpa je bila očiščena in na novo zafugirana, pri čemer smo odstranili vso vegetacijo

Ajdovščina — zahodna stran stolpa pred rekonstrukcijo (foto: P. Petru)
Ajdovščina — côté ouest de la tour avant reconstruction

tudi znotraj stolpa. Polkrožen dostop v podnožje stolpa smo v celoti rekonstruirali, vrh kloake pa znova prekrili z nasipnim gradivom.

Glede na to, da je s stolpa lep razgled po mestu in bližnji okolici, so turistični delavci v Ajdovščini predlagali, da bi namestili do vrha stopnice; vendar je predlog še vedno v proučevanju. Podobno je tudi s planirano zazidavo prostora nekdanje graščine in s parkovno ureditvijo pred vzhodnim obzidjem, za kar bi mogel izdelati zavod detajlne predloge in načrte, vendar je pri tem nujno sodelovanje z arhitekti, in Občinskim ljudskim odborom. — **P. P.**

Bela Cerkev. Na pobudo spomeniške komisije OLO Novo mesto, je posebna komisija znova preverjala možnosti adekvatnejše prezentacije obeh antičnih objektov. Komisija pa je ugotovila, da je potrebno predhodno soglasje cestne uprave, da prestavi sedanji mrtvi asfaltiran krak okrajne ceste bolj proti severu in da uredi primeren parkirni prostor. — **P. P.**

Brinjeva gora, ObLO Slovenske Konjice, Celje. Pokrajinski muzej Maribor je avgusta 1961 vršil arheološka izkopavanja na Brinjevi gori nad Zrečami. Pri tem delu, ki je imelo spočetka namen, s sondami ustvariti topografsko podobo notranjosti prazgodovinske in rimske naselbine, je bil na zahodnem pobočju naselbine pod Marijino cerkvijo odkrit temelj obrobnega zidu. Pri zasledovanju te najdbe je bilo ugotovljeno, da gre za ostanke temeljev obzidja, ki je obdajalo prostor naselbine v pozni antiki. Večinoma 0,6 m široki temelji iz apnenčastih lomljencev, mestoma še do 0,4 m visoki, so bili